

SCHRIFTELIJKE VRAGEN AAN HET COLLEGE

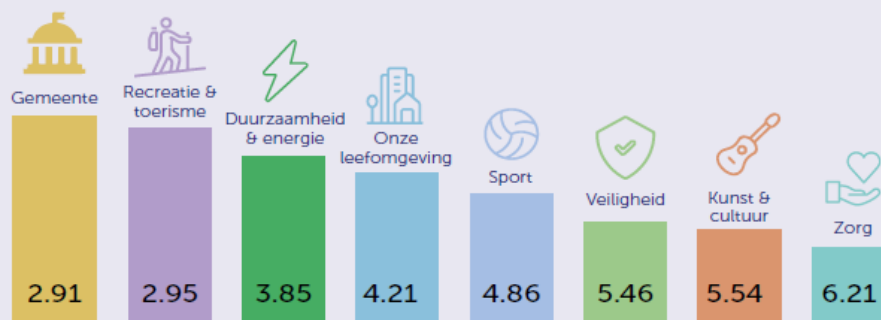
Registratienummer:
Datum: 19 september 2024
Aan het college:
Steller van de vragen: David Jimmink, GroenLinks Houten
Onderwerp: Ronde van Houten, de participatie vindt (waarschijnlijk) plaats op basis van verkeerde benchmarks
Op dit moment loopt de Ronde van Houten, het participatieproces dat als input dient voor een besluit van de Raad over de verlaging van uitgaven en verhoging van inkomsten die nodig zijn vanwege het zgn. Ravijnjaar 2026, het jaar waarop het Rijk structureel veel minder geld gaat storten in het gemeentefonds. Bij de Ronde van Houten zijn veel mensen betrokken. Zo zijn er straatgesprekken, inloopbijeenkomsten en er is een Kopgroep van betrokken inwoners. De resultaten van de Ronde van Houten staan opgetekend in een participatielogboek¹. Recent werd vanuit inwoners en enkele leden van de Kopgroep aan GroenLinks de zorg geuit dat de benchmarks die werden gepresenteerd niet zouden kloppen. Ondergetekende heeft daarna vanuit zijn rol van controleur van het College vele uren gestoken in uitzoeken of de aan de burgers gepresenteerde benchmarks wel kloppen waarbij hij heeft moeten constateren dat er geen tot weinig (duidelijke) antwoorden kwamen vanuit het college hierover. Ook vragen van de leden van de Kopgroep werden niet afdoende beantwoord. Op dinsdagavond 8 oktober 2024 wordt de gemeenteraad bijgepraat over de Ronde van Houten. Ter voorbereiding op deze bijpraatavond zou GroenLinks de feiten op een rij willen hebben. Daarom willen wij het college verzoeken de volgende vragen te beantwoorden voorafgaande aan deze bijpraatavond. 1. Het is evident dat participatie plaats moet vinden op basis vanuit juiste en correcte informatie vanuit het College. Burgers reageren namelijk vanuit een lager kennisniveau op hetgeen hen een reactie wordt gevraagd; wat aan de voorkant van een proces inhoudelijk wordt aangeboden zal ook in de resultaten zichtbaar zijn. Deelt het College de mening van GroenLinks dat participatie altijd plaats moet vinden op basis van (voor de raad en burger) controleerbare, juiste en relevante informatie? 2. De feiten die tot nu toe bekend zijn, zijn als volgt: a. In de eerste stap van de Ronde van Houten (genaamd "Thema's en bouwstenen verzamelen") zijn in maart 2024 online vragenlijsten geweest en zijn er op 21 maart 2024 straatgesprekken geweest. Deze werden niet gedaan op basis van inhoudelijke input van de gemeente. De resultaten hiervan waren als volgt (bron: participatielogboek)

¹ Het logboek is hier te vinden: <https://houtenpraatmee.nl/nl-NL/projects/participatielogboek>. Het is sinds juli 2024 helaas nog niet geüpdatet.

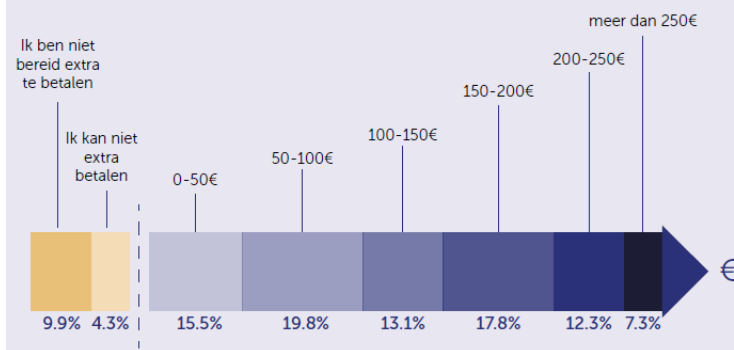
Aan welke knoppen zou je draaien?

Stel, je mag bepalen waar we op gaan bezuinigen. Aan welke knoppen zou je dan draaien? Prioriteer de onderwerpen waar volgens jou de meeste mogelijkheden liggen om te bezuinigen van hoog (1 - meeste mogelijkheden) naar laag (8 - minste mogelijkheden).

Onderstaande grafiek laat zien dat inwoners de meeste mogelijkheden zien om te bezuinigen op het thema 'Gemeente' en het minste op 'Zorg'

Ik ben bereid om ... extra per jaar te betalen

- b. In de tweede stap van de Ronde van Houten (genaamd "Nader in gesprek") is in mei 2024 een gesprek geweest met de Kopgroep, zijn nieuwe straatgesprekken en online vragenlijsten geweest en is een stakeholdersgesprek geweest. Dit werd gedaan op basis van informatie die vanuit de gemeente werd verstrekt. Deze benchmarks in deze gepresenteerde informatie zijn gebaseerd op het rapport² dat Berenschot heeft gemaakt voor de bepaling van het aantal ambtenaren dat in Houten nodig is. Daarbij is Houten vergeleken met een aantal referentiegemeenten. Het volgende is daarbij aan de Kopgroep gepresenteerd, waarbij opvalt dat het college voor de thema's sport, kunst & cultuur, duurzaamheid & energie en onze leefomgeving Houten vergelijkt met andere gemeenten (die qua inwoneraantal en voorzieningenniveau vaak niet lijken op Houten), maar niet bij elk thema dezelfde vergelijkingsgemeente hanteert. Ook opvallend is dat kunst & cultuur (wat eigenlijk gepresenteerd had moeten worden als kunst, cultuur en erfgoed, iets wat mogelijk een andere beeldvorming had gegeven) als relatief duur worden gepresenteerd terwijl deze significant minder³ krijgen dan aan Houten vergelijkbare gemeenten en dat sport en duurzaamheid als gemiddeld staan terwijl Houten royaal is voor sport⁴ en zuinig is op duurzaamheid⁵.

² Zoals genoemd in de RIB hierover: <https://houten.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/25742a15-669c-487b-9980-08da4b9910ee>. Het onderliggende rapport van bureau Berenschot is ten tijde van het schrijven van dit document nog niet aan de raad overhandigd ondanks een verzoek hiertoe.

³ Zie de schriftelijke vragen van GroenLinks hierover:

<https://houten.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/d7731cf8-f977-48b7-9074-bb5c7c72bfea>

⁴ Zie <https://www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/dashboard/sport-en-cultuur>. Helaas is een exacte link niet te kopiëren vanaf deze website, maar er wordt aangegeven dat Houten 249 euro per inwoner uitkeert aan sport en voor soortgelijke gemeenten (type H) 238 euro geldt.

⁵ De gemeente Houten geeft relatief minder uit aan duurzaamheid dan het landelijk gemiddelde. Het duurzaamheidsbeleid wordt de financiering voornamelijk ondersteund door landelijke subsidies en regelingen. De gemeente biedt zelf geen specifieke subsidies voor (woning)verduurzaming, terwijl dit in andere gemeenten vaak wel het geval is. Houten richt zich wel op projecten zoals het verbeteren

3. Hoe kan het dat het college kiest voor het gebruik van een niet-openbaar rapport van Berenschot dat als doel had een formatie advies te geven terwijl het college voor een goede participatie over bezuinigingen richting inwoners openbare en relevante informatie zou moeten gebruiken?
4. Het college heeft als input voor de Ronde van Houten referentiegemeenten zoals Altena, Lansingerland, Vijfherenlanden en Raalte. Bestudering van deze gemeenten leert dat
 - **Raalte** heeft 38.000 inwoners, meerdere kernen, voornamelijk vrijstaande huizen en is grotendeels vergrijsd. Het heeft een sportraad en veel sportfaciliteiten en het cultureel leven is uitgebreider dan Houten: een theater, gemeentelijke festivals, een bibliotheek en meerdere muziekscholen. Raalte staat bij cultuur niet als referentiegemeente
 - **Lansingerland** is een kleine-kernendorp met 68.000 inwoners en veel nieuwbouwhuizen. Lansingerland geeft aan sport 1/3 minder uit dan vergelijkbare gemeenten (bron: waarstaatjegemeente.nl) maar heeft de integratie tussen sport en gezondheid al gemaakt (programma "Lansingerland Beweegt!"), voor cultuur is het aanbod kleiner dan Houten: de gemeente heeft dependances van de bibliotheek van Oosterhout, geen cultuurhuis en een klein particulier theater
 - **Vijfherenlanden** is een recent gefuseerde gemeente met meerdere kernen en heeft 59.000 inwoners in een opbouw die gemiddeld is aan Nederland. Het sportaanbod is dat vergelijkbaar aan Houten hoewel iedere voormalige gemeente nog de sportvoorzieningen van voor de fusie (2019) heeft. Zo zijn er (nog) drie gemeentelijke zwembaden. Dit geldt niet voor cultuur: er is een theater met 20 voorstellingen per jaar, geen gesubsidieerde muziekschool en enkele kleine dependances van bibliotheken.
 - **Altena** is een kleine-kernendorp met 58.000 inwoners. De bevolking is sterk vergrijsd, het aantal jongeren is er klein. Het sportaanbod is ruim groter dan Houten: er zijn meerdere zwembaden, elk dorp heeft een sporthal, er is een Sportraad en een geïntegreerd sportakkoord, Het aanbod cultuur is veel kleiner dan Houten: er is een theater met 40 stoelen, dependances van een regiobibliotheek, geen door de gemeente gesubsidieerde muziekschool. Uitvoeringen vinden er doorgaans plaats in dorpshuizen.
 - **Molenlanden** bestaat uit 15 kleine kernen zoals Ottoland, Groot-Ammers en Nieuw-Lekkerland. De bevolking is bovengemiddeld vergrijsd. Er is een gemiddeld sportaanbod, het cultuuraanbod bestaat uit een regiobibliotheek met voorzieningen in dorpshuizen. Er is geen theater en muziekschool.
 - **Fryske Marren** bestaat uit 10 kernen waaronder Joure, Balk en Lemmer. De bevolking is bovengemiddeld grijs en woont grotendeels in vrijstaande woningen. Het sportaanbod is vooral gericht op het water. Er zijn meerdere kerngebonden zwembaden en sporthallen. De gemeente heeft een klein theater, museum en muziekschool, het culturele leven is sterk georganiseerd rondom toeristische evenementen waar veel inkomsten uit komen.
 - **De Bilt** bestaat uit 6 kernen waaronder De Bilt, Bilthoven, Groenekan en Maartensdijk. De bevolking is bovengemiddeld grijs. De gemiddelde WOZ-waarde hoort bij de top van Nederland. Het sportaanbod is vergelijkbaar met dat van Houten. De Bilt heeft musea, bibliotheken, een muziekschool en organiseert zelf diverse grote festivals.
- a. Waarom heeft het College gekozen om als input aan de burger gemeenten die niet lijken op Houten te gebruiken als referentiegemeenten? Belangrijker nog is de vraag waarom bij verschillende onderdelen verschillende gemeenten? Is het college het met GroenLinks eens dat als bij iedere categorie dezelfde (op Houten lijkende) gemeenten waren gebruikt het aan de burger gepresenteerde beeld anders zou zijn geweest?
- b. Logischer was geweest om gemeenten te gebruiken die, net zoals Houten, aan de rand liggen van een grote stad en die ervoor kiezen om zelf een volledig pakket aan voorzieningen te hebben. Als voorbeeld ter onderbouwing van deze vraag: uit de jaarrekeningen 2022 van verschillende gemeenten die even groot zijn als Houten en een eenzelfde voorzieningenniveau zijn de cijfers voor sport en cultuur onder elkaar gezet. Het beeld dat hieruit komt is significant anders dan het college aan de burger heeft gepresenteerd, namelijk dat Houten gemiddeld is voor sport en laag zit op cultuur.

	Jaarrekening 2022 cultuur	Jaarrekening 2022 sport	Aantal inwoners	Per inwoner cultuur	Per inwoner sport
Nieuwegein	6307000	4691000	65974	95,60	71,10
Heereveen	3061000	5887000	51794	59,10	113,66
Weert	5089000	5825000	51060	99,67	114,08
Houten	4268000	4287000	50855	83,92	84,30
Utrechtse Heuvelrug	11432000	4011000	50553	226,14	79,34
Waalwijk	4898000	4150000	50310	97,36	82,49

Is het college het met ondergetekende eens dat dit beeld een getrouwer beeld geeft dan nu in de Ronde van Houten is gedaan? Welke conclusie verbindt het college hieraan?

- c. De cijfers die in de Ronde van Houten gepresenteerd zijn, zijn niet te reproduceren ondanks vele pogingen daartoe. Ondergetekende heeft hiertoe op basis van de jaarrekeningen 2022 een poging gedaan voor alle referentiegemeenten, en wat opvalt is dat de gepresenteerde cijfers voor cultuur wel kloppen maar voor sport niet.

	Jaarrekening 2022		In 2022	Per inwoner		Volgens RvH		
Gemeente	Cultuur	Sport	Aantal inwoners	Cultuur	Sport	Cultuur	Sport	Wijkt af?
Houten	4268000	4287000	50643	84	85	85	85	Nee
Vijfherenlanden	3920000	5624000	59000	66	95	67		Nee
Altena	2711000	3935000	55662	49	71	50		Nee
Lansingerland	1602000	5823000	63000	25	92	25		Nee
Raalte	2542000	3480000	37947	67	92		119	Ja
De Bilt	2542000	2414000	43024	59	56		92	Ja
Molenland	1035000	2810000	44500	23	63		81	Ja
Fryske Marren	193000	679000	51500	4	13			

Deelt het college de waarneming van GroenLinks dat voor sport de uitgaven niet gemiddeld (zoals aan de burger is gepresenteerd) maar bovengemiddeld is? Welke conclusie verbindt het college hieraan?

- d. Waarom heeft het college ervoor gekozen om in de presentatie aan de burger incidentele (corona)gelden en structurele gelden op één hoop te gooien, terwijl niet duidelijk en herleidbaar is of de referentiegemeenten hetzelfde hebben gedaan? Als het aan de burger gepresenteerde overzicht gecorrigeerd wordt met incidentele (corona)gelden, hoe wordt het overzicht dan? Is het gepresenteerde beeld dan nog hetzelfde?
- e. Vanuit de Cultuurtafel is ook kritisch gekeken naar de door de gepresenteerde cijfers en heeft daarvoor informatie ontvangen vanuit de gemeente. De leden van de Cultuurtafel hebben er bezwaar tegen dat ook het regionaal archief (RAZU) en archeologie en erfgoed onder kunst en cultuur worden gerekend, en dat alle kosten voor het pand van het theater (dat voor een groot deel een onderwijsfunctie heeft) en alle incidentele gelden voor de energievergoeding (die ook naar sport, zorg en welzijn is gegaan) onder kunst en cultuur zijn geboekt. De Cultuurtafel komt zelf uit op € 67 per inwoner uitgaven voor cultuur, kunst en erfgoed. Is het college het eens met de Cultuurtafel? Zo ja, welke conclusie verbindt het college hieraan? Zo nee, kunt u dit toelichten/onderbouwen?

5. De tussentijdse uitkomsten van de Ronde van Houten zoals verwoordt in de raadsinformatiebrief met daarin het bezuinigingsvoorstel⁷ komen grotendeels neer op de resultaten van stap 2 (mei 2024) en nauwelijks stap 1 (maart 2024) die qua uitkomsten van elkaar verschilden. De logica hierin is niet controleren: als de conclusies in een tabel worden gezet leidt dit tot andere resultaten dan het college nu presenteert.

⁷ Zie <https://portal.ibabs.eu/Document/ListEntry/8708b76f-bcf8-4174-8740-5b97de70605d/a59ba568-b94e-4420-8996-aaa2d940037d>

Taakgebied	RvH Stap 1		RvH Stap 2	Gemiddeld stap 1 en 2	Conclusie gemeente	Wijkt af?
Gemeente	2,91	Hoog	Laag	Middel	Groot	Ja
Recreatie en toerisme	2,95	Hoog	Middel	Bovengemiddeld	<i>Staat niet genoemd</i>	??
Duurzaamheid en energie	3,85	Middel	Middel	Middel	Gemiddeld	Nee
Onze leefomgeving	4,21	Middel	Middel	Middel	Groot	Ja
Sport	4,86	Middel	Laag	Benedengemiddeld	Klein	
Veiligheid	5,46	Laag	Middel	Benedengemiddeld	Klein	
Kunst en cultuur	5,54	Laag	Hoog	Middel	Groot	Ja
Zorg	6,21	Laag	Laag	Laag	Klein	Nee

- a. Hoe kan het dat het college voor in de tabel hierboven genoemde taakgebieden zonder navolgbare onderbouwing zaken voorstelt die afwijken van wat inwoners in participatie rondes 1 en 2 hebben aangegeven, terwijl het college vooraf heeft aangegeven deze participatie leidend te laten zijn in haar voorstellen?
 - b. Kan het college controleerbaar en navolgbaar inzichtelijk maken welke (denk)stappen er zijn gezet en waarom de conclusies in stap drie voor de velden gemeente, recreatie en toerisme, onze leefomgeving en kunst en cultuur niet overeen lijken te komen met hetgeen in stap 1 en 2 van de Ronde van Houten is opgehaald?
 - c. Waarom is in de tussenpresentatie van de Ronde van Houten (stap 3) het taakgebied Recreatie en toerisme niet meer vermeld?
6. Wetenschappelijk onderzoek⁸ heeft aangetoond dat participatie plaats moet vinden met een niet te kleine groep inwoners (wat in Houten goed is gedaan dus) en op basis van een basaal kennisniveau. Cruciaal is dan wel dat de kennis die aan de inwoners aangereikt wordt klopt. Het komt weinig voor dat burgers op grote algemene thema's contrair gaan op hetgeen hen is aangeboden als startkennis. Nu is in de Ronde van Houten gebeurd wat derhalve te verwachten was: dat wat als duur werd gepresenteerd werd als voorkeursbezuinigingspost gekozen en dat wat minder met geld bedeed leek niet. Is het College het met GroenLinks eens dat de resultaten van de Ronde van Houten minder betrouwbaar zijn nu blijkt dat de burgers hebben gereageerd op verkeerde informatie (NB: dit is van toepassing op de tweede stap van de Ronde van Houten, niet de eerste stap)
7. Ondergetekende heeft begrepen dat ook de Kopgroep van de Ronde van Houten veel inhoudelijke vragen heeft over het proces en de informatie die vanuit de gemeente komt. Kan als bijlage bij de beantwoording van deze schriftelijke vragen de verslagen van de bijeenkomsten van deze Kopgroep worden gevoegd?
8. Met de presentatie van de tussentijdse resultaten van de Ronde van Houten (stap 3 van 5) is door het college al grotendeels voorgesorteerd op bezuinigingen die verwerkt gaan worden in de begroting 2026.
- a. Gezien de fouten die er in de informatievoorziening zijn gemaakt waardoor de participatie uitkomsten minder betrouwbaar zijn geworden, is het college bereid om het proces Ronde van Houten per direct te pauzeren, de fouten te herstellen en daarna het proces verder te laten lopen?
 - b. Indien niet, hoeveel ruimte is er in het lopende proces van de Ronde van Houten om de informatievoorziening aan inwoners te corrigeren en aanvullende participatie uit te voeren, hoeveel tijd is hiervoor nodig en in welke mate vindt het college dit noodzakelijk (zodat dit niet leidt tot een verlaging van het vertrouwen van burgers in de overheid)?
9. In de context van niet-controleerbare, onjuiste informatie en tussentijdse conclusies die niet geheel overeenkomen met wat uit de samenleving is opgehaald, kan een wantrouwende burger concluderen dat het college de Ronde van Houten heeft

⁸ Onder andere van Movisie: <https://www.movisie.nl/sites/default/files/2020-07/Burgerparticipatie-in-onderzoek-Van-respondent-tot-medeonderzoeker.pdf>

gemanoeuvreerd naar een voor hen politiek wenselijke conclusie en dat het dus schijnparticipatie is geweest. Alles overziend is de Ronde van Houten nu een niet goed verlopen, rommelig proces geworden (voor volksvertegenwoordigers niet controleerbaar, burgers hebben nu verkeerde beelden van de gemeente gekregen), ondanks dat het in de presentatie naar buiten toe strak en glad over komt. Hoe reflecteert het college over de (vele) ruis die is ontstaan in dit voor inwoners zeer impactvolle traject waar de raad niet zijn controlerende rol heeft kunnen spelen, terwijl juist voor dit college goede participatie een kernbelofte aan haar inwoners is?

Toelichting:

Voor GroenLinks is participeren met de burger over belangrijke onderwerpen erg belangrijk. Het moet dan wel plaatsvinden op basis van de juiste feiten en op neutrale basis. Zoals het er nu op lijkt is dit in de Ronde van Houten niet gebeurd: de sector sport is als te goedkoop gepresenteerd en de kunst- en cultuursector als te duur waarbij verkeerde referentiegemeenten zijn gebruikt die ook nog selectief zijn gepresenteerd. Daardoor stond er een totaaloverzicht dat niet klopte: cultuur stond als duurste post en de overige als gemiddeld. Het is daarom niet verwonderlijk dat burgers (die minder goed in de financiën van de gemeenten zijn ingevoerd) aangeven te willen bezuinigen op de categorie die als duurste wordt aangegeven. Dit blijkt uit de tussenrapportage en is nu ook vastgelegd in het eerste concept-bezuinigingsvoorstel dat verder de participatie in gaat.

GroenLinks is van mening dat als participatie plaats heeft gevonden op basis van verkeerde (start)informatie en uitgangspunten, dit gecorrigeerd moet worden – hoe pijnlijk en lastig dat misschien ook is. Daarom vraagt GroenLinks de gemeente om deze vragen zo spoedig mogelijk te beantwoorden, enkele dagen vóór de collegebijpraatavond van 08-10-2024 over de Ronde van Houten zodat het gesprek daar plaatsvindt op een manier die correct is.

David Jimmink
GroenLinks Houten